

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

**7М02302-АУДАРМА ІСІ (АҒЫЛШЫН ТІЛІ) БІЛІМ БЕРУ
БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША ПРЕРЕКВИЗИТТЕР ЕМТИХАНЫНЫҢ
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Қостанай, 2019

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

1. Ауызша аударма практикасы

1 Модуль Ілеспе аудармасының оқыту негіздері

1.1 Ауызша аударманың дағдыларын дамытудағы дайындық кезеңі.

Мнемотехник бойынша жаттығулар. Қайта қосылу дағдысын дамытуға арналған жаттығулар.

1.2 Ілеспе аударма (бір жақты және екі жақты).

Компрессия мен өрістетуге арналған жаттығулар. Упражнения на пополнение словарного запаса. Сөздік қорын байытуға арналған жаттығулар. Бастапқы материалды түсіндіруге арналған жаттығулар.

1.3 Ілеспе аудармадағы бастапқы мәтінді бекіту.

Упражнения на фиксацию аудиоматериала. Аудиоматериалды бекітуге арналған жаттығулар.

Модуль 2 Жалғалмалы мәтіндерді аудару практикасы

2.1 Сұхбатты аудару. Диалогтік мәтіндерді аудару.

2.2 Сөздер мен монологтарды т.б аудару. Монологтарды аудару.

2.3 Ауызша түрлі жанрдағы мәтіндерді аудару. Жаңалықтар мен телевидениядағы сюжеттердің аудармасы ..

Емтихан сұрақтары

- Аударма алдындағы талдау мәтіні
- 1500 баспа белгісіндегі экономикалық және қоғамдық-саяси, ғылыми-танымал және т. б. сипаттағы мәтіндерді ағылшын тілінен орыс / қазақ тіліне ауызша аудару.
- Таспаланған мәтінді ААМ- ді қолдана отырып аудару. Орыс тілінде таспаланған ауызша абазцті-мәтінді ағылшын тіліне аудару.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика. – С-Петербург, 2004.
2. Линн Виссон Практикум-2 по синхронному переводу с русского на английский. Социально-экономическая тематика –М. Валент.2005.
3. Мириам Г., Гон А. Профессиональный перевод. Киев, 2003

Қосымша:

4. Чужакин А., Палажченко П. Мир перевода. М., 1997.
5. Слепович В.С. Курс перевода. Минск , 2002

2. Жазбаша аударма практикасы

1 Модуль. Лексикалық аударма мәселелері

1.1 Сөздердің аудармасы. Сөздікпен сәйкестік.

1.2 Сөздердің аудармасы. Көп мағыналы сөздер.

1.3 Сөздердің аудармасы. Интернационалдық сөздер. «Аударманың жалған достары».

1.4 Сөздердің аудармасы. Жалқы есімдер мен атаулардың аудармасы.

1.5 Сөздердің аудармасы. Американизмнің аудармасы.

1.6 Сөз тіркесінің аудармасы. Сөз тіркесінің еркін және жалғалмалы аудармасы.

1.7 Лексикалық трансформация. Нақтылау. Генерализация. Лексикалық ауыстыру.

2 Модуль . Аударманың грамматикалық мәселелері

2.1 Артиклдерді аудару. Белгісіз және белгілі артиклдерді аудару.

2.2 Қалау райдағы аударма. Шартты сөйлемдегі аударма.

2.3 Аудармадағы модалді етістік. Модалді етістік пен сөздердің аудармасы..

2.4 Инфинитив пен герундийдің аудармасы. Аудармадағы инфинитив пен инфинитивтің айналымдары. Аудармадағы герундий мен герундийдің айналымдары.

2.5 Есімшенің аудармасы. Аудармадағы есімше мен есімшенің айналымдары.

2.6 Грамматикалық трансформация. Грамматикалық ауыстыру. Сөйлемнің бөлінуі мен бірігуі..

3 Модуль. Авторлық концепция мен тілден тыс факторларды есепке алу.

3.1 Учет в переводе авторской концепции Аудармадағы авторлық концепцияны есепке алу. Авторлық концепция. Авторлық ой. Стилистикалық талдама. Аудармадағы әзіл..

3.2 Аудармадағы тілден тыс факторлар мен мәтіннің адресатын есепке алу. Аудармадағы ішкі мән-жайлар. Этнокультурные различия адресатов текста. Адресаттың мәтіндегі этномәдени айырмашылықтар. Мәтінді бейімдеу. БЭЛ беру.

Емтихан сұрақтары

1 Мақаланы ағылшын тілінен орыс тіліне жазбаша аударңыз

2 Мақалаға аудармалық талдау жасаныз.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

1 Слепович В.С. Курс перевода. Английский-русский. Минск: Тетра-Системс, 2003

2 С.П.Романова, А.Л. Коралова. Пособие по переводу с английского на русский. – М.: Книжный дом, 2004

3 Бурак А.Л. Введение в практику письменного перевода с русского языка на английский. – М.: INTRADA, 2002

4 Латышев Л.К., Семенов А.Л. Перевод: Теория, практика и методика преподавания. – М.: Март, 2003

3. «Теория перевода» «Аударма Теория» курсының бағдарламалық мазмұны

1 Модуль . Аударма теориясының құрылуы мен дамуы.

1.1 Аударма саласының шығуы мен дамуы.

Аударма – сала , процесс , нәтиже ретінде.. Адамзат тарихындағы аударма қызметінің рөлі.. Аударма саласындағы отандық және шетелдік мәдениеттің көрнекті өкілдері, Аударма саласындағы тарихи эволюция. Аударманың қалыптасу және даму ерекшеліктері. Қазіргі әлемдегі аударма.

1.2 Аударма теориясының негізгі түсінігі.

Аударма теориясының пәні. Аударма түсінігінің анықтамасы. Коммуникативті тепе-теңдіктің функционалдық, мағыналы құрылымдық аспектілері. Тілдің түрлі бітістірушісі. Аударманың жалпы, жеке және арнайы түрлері. Аударма сәйкестігі мен трансформация.

2 Модуль. Аударма саласының типологиясы.

2.1 Аудармаға арналған мәтіннің типологиясы. Аударма түрлері.

Мәтін аударма бірлігі ретінде. Аударманың жанрлық-стистикалық классификациясы. Көркем аударманың ерекшелігі. Ақпараттық аударманың негізгі міндеттері. Қоғамдық-саяси, ресми-іскерлік және ғылыми-техникалық материалдың аудармадағы ерекшеліктері. Аударманың ауызша және жазбаша түрлері.

2.2 Аударма баламасы. :Теориялық аспектілері. Ұғымның баламадағы қатынасы, дәлдігі және аударманың өзектілігі. Баламаның деңгейлері мен түрлері. Семантикалық және прагматикалық эквиваленттілік (баламалық).

3 Модуль. Аударма прагматикасы.

3.1. Прагматикалық аударманың мәселелері

Прагматиканың түсінігі. Аударылатын мәтіндердің прагматикалық классификациясы. Прагматикалық әлеуетті шығару. Аударманың жалпы сапасын бағалау . Прагматикалық бейімдеу аудармасының принциптері мен тәсілдері.

4 Модуль . Аударма процесі.

4.1. Аударма процесінің негізгі модельдері,

Аударма процесінің кезеңдері.Аударма ұғымының моделдері.Аударма мәдениетаралық қарым-қатынастың ерекше түрі ретінде .

4.2. Аударма трансформациясының типологиясы

Аударма трансформациясының түрлері.

4.3 Аудармадағы сәйкестік

Аудармадағы типологиялық сәйкестіктер. Контекст. Лексикалық және грамматикалық баламасыз бірліктер. Лексикалық компоненттердің маңызы бар тілдік бірліктері.

5 Модуль. Аудармашының тілдік тұлғасы. Қазіргі заманғы аударматану.

5.1. Аударманың грамматикалық және лексикалық қиындықтары. Кейбір лексикалық қатардағы аударманың ерекшелігі. Аудармадағы фразеологиялық сұрақтар.

5.2. Аударма теориясының шетелдегі және Қазақстандағы дамуы.

Аударма теориясы сұрақтары жайлы ағылшын аудармашыларының еңбектері . АҚШ, Франция, Канада, Германия, Скандинавия аударматануы. Аударма теориясының Қазақстандағы және Ресейдегі дамуы.

"Ақпараттық аударма практикасы" курсы бойынша бағдарламаның мазмұны

Тақырып 1 Функционалдық-стилистикалық мәтіндік саралауы мен аударманың мәселелері

Тақырып 2 Ақпараттық аударма -аударма саласының түрі ретінде

Тақырып 3 Газет-публицистикалық мәтіндердің аудармасы

Тақырып 4 Ғылыми-танымал мәтіндер аудармасы

Тақырып 5 Ресми құжаттар аудармасы

Тақырып 6 Коммерциялық қызмет бойынша мәтіндер аудармасы

Тақырып 7 Ғылыми-техникалық мәтіндер аудармасы

Емтихан сұрақтарының тізімі

1. Аударма саласындағы тарихи эволюциясы.

2. Аударматанудың қалыптасуы. Аударматанудың даму кезеңдері.

3. Аударма тәжірибесі мен аңыздар. Аударма және дін. "Аударма өнері" ұғымы

4. Аударма теориясының пәні мен объектісі. Аударма теориясының басқа ғылымдармен байланысы

5. Жалпы, жеке және арнайы аударма теориясы.

6. Аударма мәтін ретінде.

7. Тілдегі біріктіру түрлері: қысқартылған аударма, бейімделген аударма, аннотация, реферат, резюме.

8. Аудармадағы зерттеу әдістері.

9. Аудармадағы зерттеу сәйкестіктері мен аударма трансформациясы.

10. Аударма мәтіндері мен оның классификациясы.

11. Газет-ақпараттық мәтіндерді аударудың ерекшеліктері

12. Ресми-іскерлік стиліне жататын мәтіндерді аударудың ерекшеліктері

13. Ғылыми-техникалық мәтіндерді аударудың ерекшеліктері

14. Аудармадағы көркем мәтіндердің ерекшеліктері

15. Аударманың жазбаша және ауызша түрлерінің ерекшеліктері. Ретті аударма және синхронды аударма ауызша аударманың түрлері ретінде.

16. Сөздің ақпаратты көлемі. Аялық білім және имплицитті ақпарат.

17. Аударманың адекваттілігі, нақтылығы және эквиваленттігі түсініктерінің қатынасы.
18. Эквиваленттіктің деңгейлері және түрлері. Бес түрдегі эквиваленттіліктің сипаттамасы.
19. Прагматикалық және семантикалық эквиваленттілікті салыстыру.
20. Эквиваленттілік және заңды сәйкестік. Аударма эквиваленттілігінің жалпы бағасы.
21. Аударма прагматикасының түсінігі. Прагматикалық потенциалды келтіру.
22. Әлеуметтік лингвистикалық факторлардың прагматикалық функциялары. Коммуникативті әсерді беру.
23. Мәтін аудармасының прагматикалық адаптациясы.
24. Аударманың сапасын бағалау.
25. Аударма қателіктерінің түрлері.
26. Заңды сәкестіктер теориясы.
27. Денотативті (ситуативті) аударма теориясы.
28. Трансформациялық модел
29. Семантикалық аударма теориясы.
30. Аударманың трансформациялық түрлері
31. Лексикалық трансформация.
32. Грамматикалық трансформация. Аударманың синтаксистік құрылымдары
33. Лексико-грамматикалық трансформация
34. Аударма техникасы. Сөздікпен жұмыс техникасы. Аударма стратегиясының принциптері .
35. Аударманың экспрессивті-стилистикалық негізі.
36. Аударма тақырыптарының ерекшелігі
37. Құрмалас сөйлемнің аудармасы
- 38.. Етістік түрлерінің аудармасы және синтаксистік айналыстар. Аудармадағы модалділіктің кездесуі.
39. Метафоралардың аударма ішіндегі кездесуі. Метонимияның аударма ішіндегі кездесуі.
40. Ойнақы сөздер аудармасы, ирония және басқа да стилистикалық құралдары.
41. Аудармадағы фразеологиялық сұрақтар
42. Жалқы есімдер мен жер-су аттарының аудармасы
43. Аудармадағы кірме сөздер. Американизмдер.
44. Аудармадағы неологизмдер
45. Аударма тақырыптарының ерекшелігі
46. Ырықсыз етіс формасындағы етістіктердің аударылу конструкциясы. Аудармадағы сөз алмастырушылар(one, that, those).
47. Қалау райдың аудармадағы ерекшелігі. Эллиптикалық конструкция мен олардың аудармадағы ерекшеліктері.
48. Салыстырмалы формадағы айналымдар. Аудармадағы болмысыздық.
49. Артикль және оның орыс тіліндегі сәйкестігі. Препозитивті атрибутивті конструкциядағы аударма.
50. Ақш пен Ұлыбританиядағы аударматану. Аударма теориясының Германиядағы және басқа да еуропалық елдердегі дамуы.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер

- 1 В.Н.Комиссаров Современноепереводоведение. М.,2004.
- 2 С.В.Тюленев Теория перевода. Москва, 2004..
- 3 Н.К. Гарбовский Теория перевода. М.,2004.
- 4 И.С. Алексеева. Профессиональный тренинг переводчика, С-пб «Издательство Союз», 2003, 280 б.
- 5 М.П. Брандес, В.И. Провоторов. Предпереводческий анализ текста, М, 2001, 208 б.
- 6 В.К. Ланчиков, Д.В Псурцев. Техника перевода, М «Валент», 2007,198 б.
- 7 А.Г. Миньяр - Белоручев, К.В. Миньяр – Белоручев. Английский язык (учебник устного перевода), М, издательство «Экзамен», 2005, 350 б.
- 8 В.С. Слепович, Курс перевода, Минск, 2002, 318 стр. 6. А. Чужакин, К. Петренко «Мир перевода – 5», М, 2001, 230 стр.

Қосымша әдебиеттер

- 9В.В.Сдобников, О.В.Петрова Теория перевода. М.2007.
- 10 В.С.Виноградов Перевод. Общие и лексические вопросы. М.2004.
- 11 А.Д.Швейцер Теория перевода. Статус. Проблемы.Аспекты. М.2009.
- 12К.В. Миньяр- Белоручев Как стать переводчиком. М.,1999.
- 13 Я.И. Рецкер Теория перевода и переводческая практика. М.,1974.
- 14 Ю.В.Пиввуева, Е.В.Двойнина Пособие по теории перевода (на английском материале). М.,2004.